Nemzetközi siker

A Magyar Eszperantó Szövetség szegedi Pedagógus Csoportja ezévben negyedszer rendezi meg a Nemzetközi Pedagógus Eszperantó Szemináriumot. Evenként 10—15 országból 3—400 pedagógus jön Szegedre, hogy augusztus 10. és 20. között tíz napon át tanfolyamokon vegyen részt, pedagógiai módszertani előadásokat hallgasson, bemutató tanításokon fejlessze módszertani tudását, és az oktatói vizsga megszerzése során maga is próbatanítást végezzen. A nyelvoktatók módszeres továbbképzésére európai viszonylatban egyedülálló ez a rendezvény, és bár éppen Szegeden keveset tudunk róla, az egész világon sok lapban, rádióadásokban beszélnek erről a sikeres kezdeményezésről.

A Szeminárium nagy nemzetközi visszhangja mellett (legutóbb a Lengyel rádió január 8-án foglalkozott vele) a Pedagógus Csoport ezévben újabb kezdeményezéssel vonta magára a figyelmet. 6 megyéből 248 pedagógus bevonásával megindította a nyelv levelelő oktatását. A levelező oktatás ez évben sokszorosított jegyzettel folyik. Jövőre új tankönyv áll a bekapcsolódók rendelkezésére, mely újszerű és korszerű anyagával, módszerével, feladatlapjaival, konzultációival a nyelv oktatásának új távlatait nyitja meg.

Székely Imre tanár a Csoport titkára elmondta, hogy mostanáig már mintegy 600 jelentkező és érdeklődő kereste levélben a Pedagógus Eszperantó Csoportot. Az augusztusban rendezendő negyedik szemináriumi kurzus résztvevőinek többsége a szocialista országokból kerül ki természetesen. Lengyelek, bolgárok mellett sok a jelentkező a Szovjetunióból, ahol 8 városból harmincan küldték el részvételi igényüket. Nyugati országokból és a tengeren túlról is befutottak jelentkezések. A külföldi résztvevők mellett egyre több a hazai érdeklődő is.

A hallgatói ösztöndíjrendszerről

Dr. Balázs József és dr. Veres József tanulmánya

A Művelődésügyi Minisztérium — 1966. július hó 1-én kelt 48743 1966. VI. számú tájékoztatása szerint — megvizsgálta és értékelte a felsőoktatási intézmények nappali tagozatos hallgatói részére juttatható támogatások érvényben levő rendszerének, valamint a társadalmi tanulmányi ösztöndíj és szerződéskötések rendszerének hatékonyságát. A felülvizsgálat tapasztalatai azt bizonyították, hogy mind az állami, mind a társadalmi tanulmányi ösztöndíjrendszer nem minden tekintetben felel meg az eredeti elképzeléseknek, céloknak. A negatívumokat három pontban lehet összegezni:

1. **a jelenleg érvényben levő ösztöndíjrendszerek a jobb tanulmányi eredmény elérésére nem eléggé ösztönzőek;**
2. **a juttatásokon belül túlságosan dominál a hallgatók szociális helyzete által meghatározott összeg és kevésbé érvényesül a rendszeres munkával elérhető jobb tanulmányi eredmény elismerése;**
3. **a természetbeni juttatások burkolt formában jelentkeznek, így a hallgatók annak összegszerű értékéről keveset tudnak.**

A minisztériumi felülvizsgálat tapasztalataihoz kapcsolódva *jelen cikkünk célja az anyagi érdekeltség elvének az egyetemen való fokozottabb érvényrejuttatása lehetőségeinek vizsgálata.*

Ennek érdekében vált szükségessé — a hatályos jogszabályokon alapuló ösztöndíjrendszer alapján — felmérni a hallgatói ösztöndíj rendszert és a különeljárási díjak rendszerét a JATE mindhárom karára vonatkozóan.

Másodszor a vizsgálat eredményeként — kritikai észrevételeket kívánunk tenni a jelenlegi ösztöndíj-rendszerekkel kapcsolatban, végezetül a karok tapasztalataira, észrevételeire támaszkodva néhány javaslatot teszünk mind az ösztöndíjrendszer továbbfejlesztésére, mind a különeljárási díjtételek új rendszerére vonatkozóan.

Jelenleg a felsőoktatási intézmények nappali tagozatos hallgatói részére juttatható állami támogatás rendszerét, módját, mennyiségét és az eljárásra vonatkozó szabályokat a 22/1963. (IX. 21.) Korm. sz. rendelet, a 6/1963. (XI. 6.) MM. sz. rendelet és a 158/1963. (M. K. 14.) MM. sz. utasítás tartalmazza. Ezek szerint az állami támogatás lehet:

Szociális támogatás
- diákotthoni, kollégiumi elhelyezés,
- rendszeres pénzbeni támogatás,
- rendkívüli segély.

Tanulmányi ösztöndíj
- általános tanulmányi ösztöndíj,
- Népköztársasági Tanulmányi Ösztöndíj,
- társadalmi tanulmányi ösztöndíj.

A szociális támogatásról statisztikai felmérés nem készült, mivel az csak mennyiségileg mutatta volna a szociális támogatást, és levonható érdemi következtetéseket nem tárt volna fel, ugyanis a szociális támogatás ma alkalmazott rendszere, pontosabban a rendszeres pénzbeni támogatás kizárólagosan a hallgató, illetve annak családja szociális helyzetét veszi figyelembe, és mértékére nincs befolyással a szociális támogatásban részesülő hallgató tanulmányi előmenetele, emberi, erkölcsi, politikai magatartása stb. A végrehajtási utasítás is csak egy megszorítást jelez, ez: „A saját hibájából félévet ismétlő hallgató diákotthoni elhelyezésben nem részesülhet."

A karok és az Egyetemi KISZ-Bizottság egyöntetű véleménye, hogy konstrukciós változások első sorban ezen a területen indokoltak. A megkérdezettek leszögezték, hogy *az állami támogatásban részesülő hallgatóknál* különösen a fizikai és az I. kategóriába tartozó szülők gyermekeinél a legmesszebbmenően *figyelembe kell venni a szociális körülményeket, ugyanakkor azonban érvényre kell juttatni az anyagi ösztönzés elvét valamilyen formában, de mindenekelőtt a tanulmányi eredményekhez kapcsolódóan.*

Igény jelentkezett a rendkívüli segély felhasználása módjának és mértékének a módosítására is. A rendkívüli segély-keretet a karok különösen alkalmasnak tartják a kifejezetten szociális jellegű anyagi igények kielégítésére.

A tanulmányi ösztöndíjban részesített hallgatók aránya összegvetemi viszonylatban dinamikusan az 1963—64-es tanévtől kezdve csökkenő tendenciát mutat, amint azt a következő tábla is mutatja:

Tanév	Állam és Jogtud. Kar	Bölcsészettud. Kar	TTK
1963/64 II. f. év	45,3	72,2	48,8
1964/65 II. f. év	37,0	65,5	45,3
1965/66 II. f. év	40,0	62,1	46,1
1966/67 I. f. év	47,3	62,0	57,8

Az ösztöndíjak összegcsoportjainál sem évenként, sem karonként jelentősebb eltérések nem tapasztalhatók. A 150 Forint ösztöndíjban részesülők aránya 65—70%, a 250 Forint ösztöndíjban részesülők aránya 25—30% és a 300 Forint ösztöndíjban részesülők aránya 5—10% között ingadozik átlagosan.

Jelentősebb eltérések mutatkoznak az egyes jövedelmi kategóriákon belül. A jövedelmi kategóriák ösztöndíjasainak az azonos kategóriához tartozó összlétszámhoz viszonyított aránya (%-ban) karonként a következő:

Kar	—800 Ft	800—1100 Ft	1100 Ft
Jogtudományi Kar	39,0	41,5	41,0
Bölcsészettud. Kar	76,0	58,0	48,6
Természettud. Kar	45,0	48,7	50,0

Az 1966/67. I. félév adatai nem tekinthetők összehasonlíthatónak, mert az I. félévben gyakorlatilag minden I. éves hallgató részesül tanulmányi ösztöndíjban.

Fentiek szerint az egy főre jutó jövedelem és az ösztöndíjban való részesülés közötti kapcsolat nem egyértelmű, mert míg a Természettudományi Karon a nagyobb jövedelmi csoportoknál magasabb az ösztöndíjban részesülő hallgatók aránya (minimális mértékben hasonló jelenség tapasztalható a Jogtudományi Karon is), addig a Bölcsészettudományi Karon jelentős mértékű, ellentétes irányú tendencia mutakozik.

Nem tapasztalható érdemleges korreláció egyik kar hallgatóinál sem az egy főre jutó jövedelem nagysága és az ösztöndíj nagysága között.

A fizikai dolgozók gyermekei összegyetemi szinten a három év átlagában mintegy 66—68%-a, míg a szellemi dolgozók gyermekei mintegy 50—53%-a (az azonos csoportok egészéhez viszonyítva) részesül ösztöndíjban.

(A tanulmány második részét következő számunkban közöljük. Szerk.)

Szakköri matiné. A Ságvári Egyetemi Gyakorló Gimnázium orosz szakköre a közelmúltban jól sikerült vasárnapi matinét rendezett a gimnázium dísztermében. A műsorban a szakkör tagjainak előadásában orosz mesék, tréfák, klasszikusok és mai szovjet írók versei, elbeszélései hangzottak el.

Kétezer kisalföldi család adatait gyűjtötte össze Magyarországon az UNESCO, hogy megállapítsa: mennyi ideje jut a mai kor emberének pihenésre, otthoni munkára és szórakozásra. A válaszok alapján megállapították, hogy a dolgozó férfiak 7,5, a dolgozó nők 7,3 órát alszanak átlagosan. Az utóbbiak idejéből még 5,7 órát köt le a háztartás, s így szórakozásra csak 1,9 óra jut. A nem kereső nőknek mindösszesze egy órával van több idejük a szórakozásra, mivel a háztartási munka átlagosan napi tíz óra elfoglaltságot jelent.

Express tíz év óta. Tíz év alatt 18 országba mintegy 130 ezer fiatal utazását tette lehetővé az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda, Magyarországon pedig 21 ország 170 ezer ifjú turistáját fogadta. A fennállásának tizedik évfordulóját ünneplő, népszerű Express 1967-re 18 országba 17 ezer fiatal utaztatását biztosítja. A diákok részére az öt és fél napos utak mellett 540 forintos részvételi háromnapos kirándulásokat is szerveznek.

Könnyítés a zseben. Harmincezer Angliában tanuló külföldi diák érzi majd könnyebbnek a zsebét ebben az évben. Az újabban gazdasági nehézségeiről is közismert országban ugyanis felemelték a külföldi egyetemi hallgatók tandíját. Ez az intézkedés főként azokat az egyetemistákat érinti kellemetlenül, akik a volt angol gyarmatokról mentek tanulni a vendégszeretetében most már konzervatívnak egyáltalán nem nevezhető szigetországba.

Víz, sör és tej. A francia diákok 70 százaléka csak vizet iszik, 15 százalékának a sör a kedvenc itala, 7 százalékának a tej. Párizs és környékének egyetemi vendéglőiben rendezett közvéleménykutatás mutatta ki a meglepő adatokat. Ezek szerint a francia diákok kevesebb alkoholtartalmú folyadékot fogyasztanak, mint az előző nemzedékek, hiszen mindössze nyolc százalékuk hódol időnként a borivás szenvedélyének.

Tízévi munka és két és fél milliárd dollár — ezt dobták ki az ablakon annak az elektronikus agynak a megszerkesztői, melynek feladata műszaki tartalmú orosz nyelvű szövegek angolra fordítása lett volna. Az elektronikus agy fordításai annyira érthetetlenek, hogy szinte újabb fordítást kívánnak. Az amerikai szakemberek ezek után csak azt a bölcs tanácsot adhatják tudósaiknak, hogy a legegyszerűbb — megtanulni oroszul.

Többször előfordult, hogy a szerzőinknek kiutalt honoráriumot a posta hiányos címzés miatt nem kézbesítette. Ezért kérjük cikkíróinkat, hogy a szerkesztőségbe eljuttatott kézirataikon minden esetben tüntessék fel lakcímüket, mert a közlésért járó tiszteletdíjat csak így tudjuk a részükre eljuttatni.

Collegium Artium

Elkészült a második félévi program

Gazdag műsort, művészi élményeket ígér a Collegium Artium e félévi programja. Az előző évekhez hasonlóan négy szekcióban folynak előadások. A *képzőművészeti szekció* első előadása február 7-én volt. Ezen Passuth Krisztina, a Szépművészeti Múzeum művészettörténeti előadója beszélt Vajda Lajosnak és követőinek munkásságáról. Február 14-én, 21-én a XX. század művészeti irányzatairól (a fauvizmusról, kubizmusról, futurizmusról, expresszionizmusról) Vinkler László főiskolai tanár előadásai hangzanak el.

Színes diafilmekkel illusztrálja mondanivalóját Szabó Hidlek István építőművész (az újjáépült Vár munkálatainak egyik irányítója) a *színháztudományi szekció* február 28-i első estjén. A híres építész „Színházművészet és színházépítészet" címmel tartja meg előadását. „Zene és dráma" — Békés András, az Operaház rendezője a két művészet összefonódásának titkairól beszél március 7-én. E szekció programját dr. Bízó Gyulának, a Színházművészeti Főigazgatóság vezetőjének előadása zárja. Művészeti életünk neves szakembere március 14-én a nagy érdeklődéssel kísért és a közelmúltban értékelt új magyar dráma-pályázat eredményéről számol be az egyetemista közönségnek.

A *zenetudományi szekcióban* március 21—május 9-ig dr. Nagy István, a Zeneművészeti Szakiskola tanára tart előadásokat „Örök irodalmi témák a muzsikában" címmel. Ezeken az estéken az előző évekhez hasonlóan most is előbbé teszik az előadásokat Joó Csilla, Bódás Péter, a Zeneművészeti Szakiskola tanárai és közreműködő növendékei.

A Rerrich Béla téri auditorium mellett, ahol a képzőművészeti, színháztudományi és zenetudományi előadások elhangzanak, minden kedden este nyolc órakor, február 17-től péntekenként az Auditórium Maximumban művelődhetnek szórakozva a film kedvelői. Itt vetítik ebben a félévben a francia új hullám filmjeit, köztük a „Négyszáz csapás", a „Zazie a metróban", „Jules és Jimes", az „Éli az életét" című nagysikerű alkotásokat. Az *Art Kinon* kívül természetesen a *Filmmúzeum* is vonzza majd „új" régi filmjeivel, öt magyar és öt külföldi bemutatójával a művészeti ág egyetemista kedvelőit.

Azoknak, akik jövőre is a szegedi egyetemeket látogatják, elárulhatjuk előre, hogy nem mindennapi élményekben lesz részük az új tanévben. Tíz éve az országban először itt, Szegeden indult meg a hallgatók népművelése a népszerű Collegium Artium formájában. A tízéves évfordulóról a hírek szerint valóban ünnepi műsorsorozattal emlékezik meg a tudományegyetem.

Testvérlapjainkból

Testvérlapjaink januári számai szinte egyöntetűen beszámolnak a vizsgaidőszakról humoros riportokban vagy riportszerű humorban. Ebből megtudjuk azt a meglepő dolgot, hogy Miskolcon, Veszprémben, és még Budapesten is vannak, akik jelesre mennek, vannak akik utóvizsgára. Mégis, most kivételesen, ne boncolgassuk ezt a nagyszerű témát, hagyjunk belőle a következő vizsgaidőszakra is. Van emellett bőven olvasnivaló.

Az *Orvosegyetem* január 12-i száma „1 fő feladat mellékesen kezelve" címmel olyan országos problémát vitat sokoldalúan, amelyről nálunk is szó esik mostanában. E. L., a cikk írója egy párt-alapszervezeti gyűlés tréfás hozzászólását idézi. Az egyetem egyik tanársegédje statisztikát mutatott be arról, hogy egy oktató negyvennyolc munkaórájából az oktatásra mindösszesze nyolc óra jut. Annak ellenére, hogy hivatalosan többször is hangsúlyozták: az egyetem legfontosabb feladata kétségtelenül az oktatás — a Budapesti Orvostudományi Egyetemen a pártbizottság kérdőíveire adott válaszokból, magánbeszélgetésekből az derül ki, hogy vannak jelenségek, amelyek ellentmondanak az oktatás érdekeinek. Lehetne természetesen vitatkozni az Orvosegyetem cikkírójával is arról, hogy vajon a fiatal munkatársak specializálódási törekvése károsan hat-e az oktatásra (ezt E. L. is csak mások véleményeként idézi), de feltétlenül egyet kell érteni vele, amikor az oktatás perspektíváit félti. Hivatkozik a WHO Delhiben orvospedagógiai problémákkal foglalkozó kongresszusára, amelyen a specializálódás szükségessége és az oktatás követelte integráció közti feszültség enyhítésének lehetőségeiről is szó esett. Ugyanakkor nálunk „ez az érdeklődés leginkább a panaszkodás szintjén jelentkezik, és pozitív megoldások keresésére csak nagyon-nagyon keveset ösztönöz". Elgondolkoztató tényekről beszél E. L. Arról, hogy alig akadt kandidátusi diszszertáció, amely orvospedagógiával foglalkozott volna, s olyan eset is előfordult, hogy lebeszéltek oktatókat ilyen tárgyú disszertációjuk megírásáról.

A mi egyetemünk január 13-i száma közli a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem KISZ-bizottságának határozatát a diákotthonok kollégiummá válásáról. Ez számunkra már csak azért is érdekes, mert nálunk nemrég hírdette meg az OTE KISZ bizottsága a szocialista kollégiummá válás programját. A kollégiumi élet lényegét az ifjúság öntevékenységének kibontakoztatásában, a nevelő munka, a közösségi élet megszervezésében, a vezetés alapvető módszereinek gyakorlásában, az érdekvédelem megvalósításában jelöli meg a határozat. A miskolciak persze szerényebbek. 1967. november 7-ét tűzték ki határidőnek a kollégiumi cím elnyeréséhez. A határozat általánosságban foglalkozik az eszmei-politikai nevelőmunka feladataival (meglepő kitétel: foglalkozzanak a vallásos hallgatókkal — egyénenként is), és konkrétan a tanulmányi munkában felállított követelményekkel. A minimális szint — számunkra ez szinte hihetetlen, de ne felejtsük el, hogy műszaki egyetemről van szó — a gépészmérnöki karon I—II. évfolyamon 2,1, III. évfolyamon 2,2, IV. évfolyamon 2,3, a bányamérnöki karon... Szóval, mi csak ne panaszkodjunk.

A jövő mérnöke január 14-i száma tudományegyetemeken is színvonalasnak számító irodalmi anyagot közöl. Verseket, novellákat. A Vietnami Irodalmi Pályázatra — ismét műszaki egyetemről van szó — tizenkilenc szerzőtől huszonhárom pályamű érkezett be. Nyolc művet díjaztak összesen 1600 forinttal. A Szegedi Egyetem, amelynek egyik bázisa egy bölcsészkarral rendelkező tudományegyetem, másik bázisa a számos magyar szakost képző főiskola, sohasem volt még olyan helyzetben, hogy tizenkilenc szerző műveit kellett volna elbírálnia. Azt hiszem, sem szavaló, sem szép kiejtési verseny nem volt még ennyi jelentkezővel. A hiba, úgy látszik, nem mindig a mi készülékünkben van... A lap egyébként ismerteti a 120 éves Budapesti Műszaki Egyetem Történetét. Az egyetem az 1846-ban felállított József Ipartanodából származtatja magát. A század végén a hallgatóság létszáma 1827 főre emelkedett, majd 1951-ben már 6300 nappali és 4400 esti tagozatos hallgató tanult a Budapesti Műszaki Egyetemen, amelyet ma az ország szakemberképzésének fontos bázisaként üdvözölhetünk a 120. születésnapon.